

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)
SSN Zbigniew Puskarski
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie **A.S.**

skazanego za czyn z art. 209 § 1 k.k. i in.,
na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 26 października 2023 r.,
z urzędu, w trybie art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k., w
związku z kasacją wniesioną przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej
z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt VII Ka 190/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej
z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt IX K 355/19,

- 1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok,
a także zmieniony nim wyrok Sądu I instancji i przekazuje sprawę
Sądowi Rejonowemu w Bielsku-Białej do ponownego
rozpoznania,**
- 2. zarządza zwrot A.S. opłaty od kasacji w kwocie 450 (czterysta
pięćdziesiąt) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt IX K 355/19, A.S. został uznany za winnego trzech czynów z art. 286 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt I tiret 1, 2, 3) oraz jednego czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt I tiret 4), które zostały objęte ciągiem przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i za które – stosując art. 4 § 1 k.k. – wymierzono A.S. jedną karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 100 stawek dziennych, po 10 zł każda stawka (pkt I). A.S. został także uznany za winnego czynu z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II). Kary jednostkowe pozbawienia wolności zostały połączone i jako karę łączną wymierzono oskarżonemu rok i trzy miesiące pozbawienia wolności (pkt III). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt IV) oraz kosztów procesu (pkt V).

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, zainicjowanego apelacjami oskarżonego i jego obrońcy, Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 28 listopada 2022 r., sygn. akt VII Ka 190/22, zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że z kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu A.S. w punkcie I, a zarzucanego w punkcie 3, wyeliminował przepis art. 270 § 1 k.k. (pkt 1 tiret pierwsze); orzekając w granicach czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie II uznał, że dopuścił się on dwóch czynów wyczerpujących znamiona występkę z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., opisanych w tym punkcie, tj.:

- a) w okresie od stycznia 2001 r. do czerwca 2001 r. i w tym zakresie na mocy art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie umorzył, a kosztami procesu obciążył Skarb Państwa;
- b) w okresie od lipca 2002 r. do czerwca 2007 r. i za ten czyn, na mocy art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. wymierzył oskarżonemu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1 tiret drugie).

Ponadto w miejsce rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III wymierzył oskarżonemu nową karę łączną roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (punkt 1 tiret trzecie), jak również w ramach rozstrzygnięcia zawartego w pkt IV na poczet nowej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 1 tiret czwarte). W pozostałym zakresie wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy (pkt 2). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w zakresie kosztów procesu (pkt 3).

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go w części, tj. co do punktu 1 tiret 1, 3, 4, punktu 2 i punktu 3. W kasacji skarżący podniósł następujące zarzuty:

„1) wystąpienie w niniejszej sprawie uchybienia o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z:

a) art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. – poprzez utrzymanie wyroku Sądu I instancji w mocy co do czynu przypisanego w pkt I tiret 3 tego wyroku – w sytuacji, gdy co do czynu tego brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela, a Sąd I instancji dokonując zmiany opisu czynu wyszedł poza granice oskarżenia;

b) art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. – poprzez utrzymanie wyroku Sądu I instancji w mocy co do czynów przypisanych w pkt I tiret 1, 2, 3 tego wyroku – w sytuacji, gdy doszło do przedawnienia karalności w zakresie tychże czynów;

2) rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., a także art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. przez dokonanie nieprawidłowej i nierzetelnej kontroli odwoławczej, tj. nierozpoznanie wszystkich zarzutów obrońcy oraz skazanego – szczegółowo opisanych w uzasadnieniu niniejszej kasacji – i nie ustosunkowanie się do nich w uzasadnieniu wyroku, a także w zakresie rozpoznanych zarzutów dokonanie ich analizy w sposób powierzchowny, który kłóci się z zasadą wszechstronnej i rzetelnej kontroli odwoławczej, na skutek czego Sąd utrzymał wyrok w mocy, choć powinien go zmienić i uniewinnić skazanego od popełnienia czynów opisanych w pkt I tiret 1-4 wyroku Sądu I instancji;

3) rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1a k.p.k. poprzez oddalenie przez Sąd odwoławczy wniosków dowodowych o przeprowadzenie

dowodu z przesłuchania świadków R.G., A.D., A.N., P.P. i K.G. oraz uznanie, że dowody te zmierzają do przedłużenia postępowania, podczas gdy dowody te w części powoływane były przez A.S. już przed Sądem I instancji, ale wnioski dowodowe nie zostały w ogóle rozpoznane, a w części zawnioskowane były w oparciu o treść akt Sądu Rejonowego w Pszczynie, sygn. akt II K 274/07, które Sąd ujawnił w postępowaniu odwoławczym – a miały i mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie, albowiem zmierzały do ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i wykazania bezzasadności oskarżenia w zakresie czynów opisanych w pkt I tiret 1 wyroku Sądu I instancji, a tym samym ich oddalenie było niedopuszczalne na podstawie art. 170 § 1a k.p.k.”.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o:

- „1) uchylenie orzeczenia Sądu I instancji w pkt I tiret 1, 2 i 3 oraz umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności czynów, tj. na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.;
- 2) przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania jako sądowi odwoławczemu co do czynu opisanego w pkt I tiret 4 wyroku Sądu I instancji oraz orzeczenia o karze łącznej (pkt 2), względnie przy uznaniu oczywistej niesłuszności skazania – o uniewinnienie A.S. od zarzuconego mu czynu”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zaskarżony kasacją obrońcy skazanego wyrok, jak również zmieniony nim wyrok Sądu I instancji, należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, z uwagi na wystąpienie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Sąd Najwyższy stwierdził zaistnienie tej podstawy uchylenia orzeczenia z urzędu, poza granicami zarzutów kasacyjnych, działając na podstawie art. 536 k.p.k. W rezultacie Sąd Najwyższy nie przystąpił do rozpoznania zarzutów kasacyjnych w tej sprawie, bowiem postępowanie sądowe musi być powtórzone. Jednak, ze względu na specyficzny układ procesowy, tj. wskazanie w kasacji na dwie bezwzględne przyczyny odwoławcze, których potwierdzenie musiałoby skutkować umorzeniem

postępowania karnego w tej sprawie po uchyleniu obu wyroków a nie przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, Sąd Najwyższy zbadał także, czy nie zachodzą dwie zasygnalizowane w kasacji bezwzględne przyczyny odwoławcze, co był zobowiązany uczynić także z urzędu.

W ocenie Sądu Najwyższego w sprawie nie zaistniały inne bezwzględne przyczyny odwoławcze niż wskazana w wyroku podstawa uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. W tej sprawie nie doszło do przedawnienia karalności czynów przypisanych oskarżonemu w punkcie I tiret 1, 2 i 3 wyroku skazującego. Wymienione czyny zostały popełnione kolejno: czyn z punktu I tiret pierwsze w dniu 29 września 1999 r.; czyn z punktu I tiret drugie w dniu 30 września 1999 r.; czyn z punktu I tiret trzecie w dniu 1 października 1999 r. Co do tych czynów dochodzenie w sprawie wszczęto w dniu 20 października 1999 r. (k. 113), natomiast postanowienie o przedstawieniu zarzutów A.S. zostało wydane dopiero w dniu 25 sierpnia 2011 r. (k. 440). Zgodnie z art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania, karalność ww. przestępstw ustawała, jeżeli od czasu ich popełnienia upłynęło 10 lat. Jednakże w 2005 r., na mocy art. 1 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz.U. 2005, nr 132, poz. 1109; dalej: ustawa nowelizująca KK) wydłużono okresy przedawnienia m.in. dla przestępstw, o których mowa w punkcie I tiret 1, 2 i 3 wyroku Sądu I instancji, do 15 lat od daty ich popełnienia. Zgodnie z przepisem intertemporalnym (art. 2 ustawy nowelizującej KK) do czynów popełnionych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej KK stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął. W sprawie A.S., do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej KK, termin przedawnienia nie upłynął. Nowe przepisy weszły w życie w dniu 3 sierpnia 2005 r., a najwcześniejszy termin przedawnienia upływał w dniu 29 września 2009 r. Należało więc stosować przepisy nowe. Jednocześnie przytoczony przepis intertemporalny wyłączył w tym zakresie stosowanie art. 4 § 1 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., IV KK 176/12). Stosując przepisy nowe, czyny A.S. przedawniały się z upływem 15 lat od daty popełnienia, tj. kolejno 29 września 2014 r., 30 września 2014 r. i 1 października 2014 r. Jednocześnie przed najwcześniejszą z tych dat przekształcono postępowanie w fazę *in personam* – w dniu 25 sierpnia 2011 r. w związku z wydaniem

postanowienia o przedstawieniu zarzutów, co wydłużyło termin przedawnienia karalności o kolejne 5 lat (art. 102 k.k. w brzmieniu przed dniem 2 marca 2016 r., wymagający do wydłużenia okresu przedawnienia przejścia postępowania w fazę *in personam*). Następnie, na mocy art. 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. 2016, poz. 189) nastąpiła zmiana okresu, o jaki wydłuża się termin przedawnienia karalności czynu w związku z wszczęciem postępowania do lat 10, a zgodnie z art. 2 ww. ustawy do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie ww. ustawy należało stosować przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Ten nowy stan prawny znalazł zastosowanie w tej sprawie, bowiem w chwili jego wejścia w życie nie doszło do upływu terminu przedawnienia. Tym samym, według powyższych przepisów, przedawnienie przestępstw przypisanych w punkcie I tiret 1, 2 i 3 wyroku Sądu I instancji mogłoby nastąpić najwcześniej kolejno: 29 września 2024 r.; 30 września 2024 r.; 1 października 2024 r. Należy jednak zauważyć, że ze względu na art. 15zrz¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1327 ze zm.), doszło do wstrzymania biegu terminu przedawnienia czynów zarzucanych oskarżonemu w tym postępowaniu. Podsumowując, ani w chwili orzekania przez Sąd odwoławczy, ani w dacie wydania wyroku przez Sąd Najwyższy, nie doszło do przedawnienia karalności żadnego z przestępstw zarzucanych A.S.

Sąd Najwyższy nie stwierdził także w sprawie braku skargi uprawnionego oskarżyciela w związku z sygnalizowanym w kasacji brakiem tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego A.S. w punkcie I tiret trzecie wyroku Sądu I instancji. Nie można wywodzić braku tożsamości czynu jedynie z faktu braku tożsamości pokrzywdzonego, tj. podmiotu, który został wprowadzony w błąd i niekorzystnie rozporządził mieniem w ramach przestępstwa oszustwa. Modyfikacja opisu czynu co do pokrzywdzonego, przy niezmienności pozostałych elementów przestępstwa, tj. miejsca i czasu jego popełnienia, przedmiotu wykonawczego, ustawowych znamion czynu, nie stanowi wyjścia poza granice oskarżenia, a tym samym nie prowadzi do wniosku o braku tożsamości czynu. Innymi słowy, różnica co do osoby pokrzywdzonego wyklucza tożsamość czynu tylko w przypadku, gdy łączy się z

ustaleniem także innych różnic, takich jak przykładowo wymienione powyżej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., III KK 366/10; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2023 r., III KK 100/23). Tymczasem w tej sprawie zmiana co do pokrzywdzonego była jedyną modyfikacją opisu czynu. Nie zaistniało zatem, sygnalizowane w kasacji, uchybienie z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Jednakże, jak wskazano na wstępie, w tym postępowaniu zaistniało uchybienie z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Na etapie postępowania przygotowawczego prokurator powziął uzasadnione wątpliwości co do poczytalności A.S., czego wyrazem było wydanie w dniu 1 lutego 2019 r. postanowienia o wywołaniu opinii sądowo-psychiatrycznej celem zbadania jego stanu poczytalności *tempore criminis* oraz *tempore procedendi* (k. 1002a). A.S., w chwili wydania ww. postanowienia, miał ustanowionego obrońcę z wyboru w osobie adw. J.K. (k. 945-946). W sporządzonej opinii z dnia 6 lutego 2019 r. biegli psychiatrzy jednoznacznie wskazali, że w chwili czynów A.S. miał zachowaną zdolność rozpoznania ich znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem, a także, że może on prowadzić obronę w sposób samodzielny i rozsądny (k. 1000-1002). Po wpłynięciu aktu oskarżenia do Sądu I instancji oskarżony ustanowił drugiego obrońcę z wyboru w osobie adw. B.G. (k. 1099). W dniu 23 sierpnia 2019 r. adw. J. K. poinformował Sąd Rejonowy, że nie reprezentuje już oskarżonego (k. 1167). Pismem z dnia 19 lutego 2020 r. oskarżony wypowiedział upoważnienie do obrony udzielone adw. B. G. oraz ustanowił swoim obrońcą adw. A.L. (k. 1259). Jednocześnie w dniu 5 czerwca 2020 r. oskarżony ustanowił drugim obrońcą adw. D.K. (k. 1327). Adw. A.L. wypowiedział upoważnienie do obrony A.S. (pismo z dnia 8 czerwca 2020 r., k. 1332). Następnie upoważnienie do obrony udzielone adw. D. K. zostało wypowiedziane przez oskarżonego (pismo z dnia 17 lutego 2022 r., k. 1542). Jednocześnie obrońcą oskarżonego ustanowiony został adw. K. B. (k. 1536-1537). W aktach postępowania nie znajduje się żadna decyzja procesowa wydana w trybie art. 79 § 4 k.p.k., która stanowiłaby o ustaniu stanu obrony obligatoryjnej na podstawie wniosków opinii biegłych psychiatrów. Jednocześnie z pisma przesłanego do Sądu Najwyższego przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej (k. 33 akt SN) nie wynika, aby tego typu decyzja została wydana na etapie postępowania przygotowawczego i zalegała w aktach sprawy zarejestrowanej

w repertorium Kp, nie będąc włączoną do akt sprawy głównej. Pomimo takiej sytuacji procesowej, na terminie rozprawy przed Sądem I instancji w dniu 17 czerwca 2020 r. (k. 1335) oraz na dwóch terminach rozprawy odwoławczej (k. 1581 i k. 1599) oskarżony występował bez obrońcy.

Oceniając powyższy przebieg postępowania pod względem prawnym, należy wskazać, że z chwilą powzięcia przez prokuratora uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności A.S., czego wyrazem było wydanie postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii sądowo-psychiatrycznej, powstał wobec oskarżonego stan obrony obligatoryjnej. Obrona obligatoryjna, o której mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. powstaje od momentu, gdy organ procesowy powziął wątpliwości co do tego, czy sprawca mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenie lub pokierować swoim postępowaniem (art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k.), albo czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona (art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.), a także wówczas, gdy wprawdzie brak jest wątpliwości wskazanych wyżej, ale istnieją one, w ocenie organu procesowego, co do tego, czy stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny (art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k.) i w celu wyjaśnienia którejkolwiek z tych wątpliwości dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów – art. 202 § 1 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2020 r., II KK 295/20). Niewątpliwie również od dnia 1 lipca 2015 r. stan obrony obligatoryjnej opartej na art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. nie ustaje z chwilą wydania opinii biegłych psychiatrów, usuwającej wątpliwości organu procesowego, ale dopiero z chwilą wydania postanowienia przez sąd – art. 79 § 4 k.p.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2020 r., V KK 248/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., V KK 121/18).

Analiza akt niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji nie wydał takiego postanowienia na etapie postępowania przygotowawczego, ani na etapie jurysdykcyjnym, nie uczynił tego także Sąd II instancji w postępowaniu odwoławczym. Tym samym stan obrony obligatoryjnej wobec A.S. obowiązywał w postępowaniu od dnia wydania postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych psychiatrów. Stan ten powodował – zgodnie z art. 79 § 3 k.p.k. –

obowiązkową obecność obrońcy na każdym terminie rozprawy. Tymczasem na terminie rozprawy przed Sądem Rejonowym w dniu 17 czerwca 2020 r. obrońca oskarżonego nie był obecny. Na tym terminie rozprawy przeprowadzono dowód z zeznań dwóch świadków. Obrońca oskarżonego nie był również obecny na dwóch terminach rozprawy odwoławczej w dniach 10 października 2022 r. i 28 listopada 2022 r. W ramach pierwszego z tych terminów Sąd odwoławczy wypowiedział się co do wniosków dowodowych zawartych w apelacji oraz pouczył o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu w trybie art. 399 § 1 k.p.k. Na drugim z ww. terminów rozprawy odwoławczej była ona prowadzona od początku z uwagi na przekroczenie terminu odroczenia wydania wyroku (art. 411 § 2 k.p.k.). Powyższe spowodowało zaistnienie uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Analogiczne stanowisko wynika z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., I KZP 10/21 (OSNK 2022, z. 6, poz. 23). Zgodnie z tezą tego orzeczenia: „uchybiecie o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. stanowi nieobecność obrońcy na rozprawie w przypadku braku wydania przez sąd postanowienia, o którym mowa w art. 79 § 4 k.p.k., stwierdzającego brak obligatoryjności obrony, również w sytuacji, gdy z opinii biegłych lekarzy psychiatrów wynika, iż poczytalność oskarżonego w czasie popełnienia czynu nie była wyłączona ani w znacznym stopniu ograniczona, a nadto, że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny”.

Podsumowując, w niniejszej sprawie, na skutek braku wydania przez Sąd I instancji postanowienia, o którym mowa w art. 79 § 4 k.p.k., że udział w postępowaniu obrońcy nie jest obowiązkowy po złożeniu do akt sprawy przez biegłych psychiatrów opinii usuwającej wątpliwości co do poczytalności A.S., stan obrony obligatoryjnej trwał w postępowaniu jurysdykcyjnym, powodując konieczność posiadania obrońcy, a w konsekwencji obligatoryjny udział obrońcy w każdym terminie rozprawy. Na terminie rozprawy w dniu 17 czerwca 2020 r. Sąd I instancji procedował pod nieobecność obrońcy w sytuacji, gdy jego udział w rozprawie był obowiązkowy, taka sama sytuacja wystąpiła na dwóch terminach rozprawy odwoławczej, co zmateriałizowało bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. (co do analogicznych stanów faktycznych i prawnych zob. m.in. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 662/18; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 506/17).

Powyższa konstatacja, uwzględniając, że pierwsze naruszenie prawa do obrony A.S. miało miejsce w postępowaniu przed Sądem I instancji, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych w kasacji zarzutów, obligowała Sąd Najwyższy do uchylenia wyroku Sądu odwoławczego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Wniesiona w tej sprawie kasacja okazała się skuteczna o tyle, że spowodowała uchylenie zaskarżonego nią wyroku na skutek orzekania Sądu Najwyższego poza granicami podniesionych w niej zarzutów. Z tego powodu Sąd Najwyższy zarządził zwrot opłaty kasacyjnej oskarżonemu (art. 527 § 4 k.p.k.)

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

(TM)

[ms]